

Bild från Hong Kong med årets utexaminerade studenter med sina lärare i en vacker omgivning.

Stockholm den 31 mars 2026

Kära vänner!

En vinter, som för de flesta av oss var ovanligt lång och kall, har nu så sakteliga övergått i vår. Solen värmer så snart den visar sig, och vårens första blomster är särskilt kärkomna. För egen del fick jag en välkommen försmak av sommaren under min kurs i Hong Kong nyligen, där en behaglig blandning av sommarregn, sommarsol och prunkande azaleor gjorde Sverige ännu mera avlägset, särskilt när jag lyssnade på väderleksrapporten.

Men nu får vi alla njuta desto mer och än en gång uppleva hur naturen vaknar till nytt liv. Trots oväder och hårda stormvindar som viner över världen i denna oroliga tid, får vi ta emot naturens dukade bord med glädje och tacksamhet, kanske med J O Wallins ord i vårpsalmen 197:

*I Hong Kong växer amaryllis vilt.
(Bild Göran Larsson ©)*

”... Och allt som låg där fruset i dagar vintergrå
skall löst av himmelsljuset mot blom och mognad gå.
Vi glädes åt varandra, åt sol och sommartid,
att på Guds jord få vandra och äga himlens frid.”

Början på detta år har varit ganska intensiv även här hemma med besök i kyrkor och församlingar från Kalmar i söder till Skellefteå i norr. Det är nästan ofattbart stort att som pensionär få fortsätta i tjänsten. Men visst får vi påminnelser om att åren går, inte minst när skaran av vänner med vilka vi delar gemensamma minnen, erfarenheter och glädjeämnen tunnas ut. Det är naturligt, men saknaden kan också kännas smärtsam. Så blev det efter Anna-Greta Norén, som avled den 4 december i en ålder av 91 år. Jag vet att flera av er som läser detta brev kände henne, kanske i samband med våra sommarkurser i Älvsbyn och i Skellefteå.

För mig betydde hon särskilt mycket när vi under 80-talet samarbetade på Svenska teologiska institutet i Jerusalem, där hon utförde en oskattbar gärning inte bara som husmor och administratör utan också som lärare och guide på resor och studiebesök med våra stipendiater. Hon fick också leda arbetet med att undervisa om och bygga relationer till de lokala kyrkorna i Jerusalem, vilket gjorde att ”Anna” blev ett namn som ofta sträckte sig vidare och djupare än många officiella ekumeniska kontakter. Jag vill också nämna hennes betydelse för den svenska församlingen, där vi under hennes ledning alltid hade en förträfflig kör som bestod av studenterna och andra intresserade.

Anna-Greta Norén på 90-årsdagen.

När hon därefter blev rektor för Älvsby Folkhögskola fram till pensioneringen, fortsatte vår vänskap genom åren. Jag kan inte sammanfatta hennes rika livsgärning i några rader, och jag tror inte att ett utförligt CV skulle göra det heller. Men jag vill gärna hänvisa till begravningsbyråns *Minnesrum*, där hennes dödsannonser finns tillsammans med många hälsningar och minnesord som förmedlar en bild av en medmänniska och en Herrens tjänare med ovanligt många talenter som hon förvaltade med en trohet in i det minsta. Saknaden efter henne är stor men blandas med tacksamhet över hennes ljusa minne.

<https://www.piteabegravningsbyra.se/ga-pa-begravning/dodsannonser/#!/Case/999226/>

När detta skrivs, går vi in i Stilla veckan, alltså den vecka som leder fram till Långfredagens djupa allvar och Påskdagens jubel och ljus. Onsdag kväll den här veckan, alltså den 1 april när månen blivit full, inleds den sju dagar långa judiska påsken, *Pesach*, som också kallas för *Chag Hamatzot*, ”Det osyrade brödets högtid”, och *Zeman Cherutenu*, ”Vår frihets tid”.

Sällan blir relationen mellan judar och kristna satt på prov så djupt som just under passions-tiden och påsken, vilket har både historiska och teologiska orsaker. För en stiftelse som fått som huvuduppgift att i ord och handling göra allt för att så långt möjligt undanröja de stö-testenar och skiljemurar som blivit den historiska följden av en antijudisk obiblisk teologi, är det angeläget att i denna kyrkoårstid påminna om detta ambivalenta samband. Judarna bär på ett kollektivt minne som går tillbaka till tidig kristen tid, där påsken i kristna länder ofta blev allt annat än deras "frihets tid" utan kanske snarare en "förföljelsens tid".

De flesta som läser dessa rader är nog väl förtrogna med ämnet, men jag tror att vi alla behöver påminnas om ämnets allvar både för judar och kristna – allvarligt för judar i en tid när antisemitismen blir alltmer öppen, fräck och våldsam, och allvarligt för kristna i en tid när bibelkunskapen avtar och därmed också leder till en omedvetenhet om nedärvda antijudiska stereotyper.

Nästan alltid när antijudiskhet hämtar näring från såväl Gamla som Nya testamentet och kristen teologi, tro och bekännelse, visar det på en brist i den kristna bibeltolkningen och trostraditionen. Det må räcka med ett känt exempel som anknyter till texter som är särskilt aktuella just nu. Vem har inte hört att de som ropade "Hosianna!" på Palmsondagen skulle ropa "Korsfäst!" på Långfredagen? Poängen är alltså att samma människor som sjöng "Hosianna!" snart skulle skrika "Korsfäst!". Denna utläggning är så vanlig, att det nog ofta rör sig om ren tanklöshet som i sin tur beror på en lika omedveten böjelse att tolka allt till det värsta för "judarna" som opålitliga och falska för att sedan kunna framställa dem som det varnande typexemplet för kristna.

Den judiska påskritualen, Påskhaggadan, med svensk översättning (1983).

Ingenstans står det dock så i någon text, och historiskt sett är det ytterst otroligt att det skulle handla om samma människor. Det var naturligtvis endast en mikroskopisk del av de stora skarorna av pilgrimer som befann sig i Jerusalem under påsken som hade tillåtelse eller möjlighet att ens komma i närheten av den inre förgården där Pilatus hade sitt domarsäte.

Värre är att judarna i en sådan förkunnelse framställs generaliserande som representanter för hela det judiska folket även om det kanske inte var avsett. Ofta har jag hört invändningen att vi i själva verket inräknar oss själva i hopen som ropade "Korsfäst!" Det må så vara, men med antisemitismens mörka historia som facit i hand – som ofta sammanfaller med kapitel i kyrkohistorien – duger inte den invändningen, i all synnerhet som "judarna" mycket tidigt

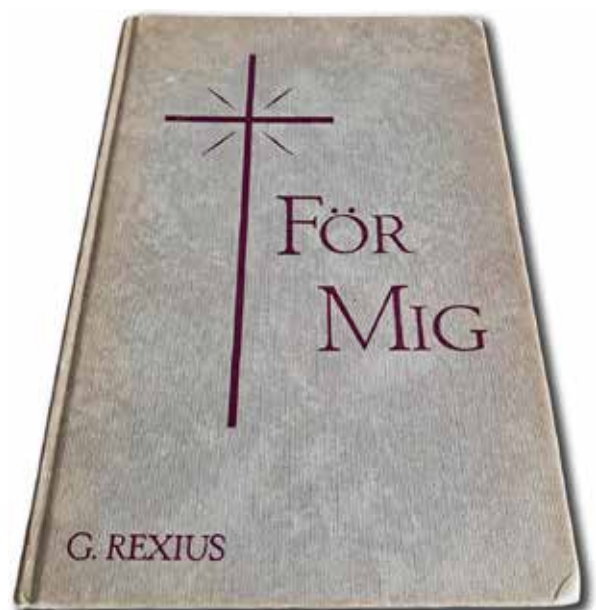
i kyrkohistorien kom att betraktas just som dem som dödat Jesus, ja, för gudsmord. Kollektivt. Överallt. I alla tider. Mitt livs första teologiska samtal med någon jude hade jag som ung student för 54 år sedan våren 1972 i Jerusalem. Som svar på en fråga berättade jag för några barn att jag var kristen (på hebreiska *notzri*, nasaré) och fick då genast en nästan förskrämd reaktion: "Men vi har *inte* dödat Jesus!"

Det svaret blev som ett eko genom närmare 2000 års kyrkohistoria, och det har jag burit med mig alltsedan dess. Det får aldrig bagatelliseras, även om vi inte själva har hört denna demoniska anklagelse från någon predikstol eller ens läst den i någon teologisk bok. Priset för en sådan teologi har judarna fått betala tiderna igenom fram till våra dagar. Den bör därför räknas till den teologiska surdeg som måste rensas bort i enlighet med aposteln Paulus ord: "Rensa bort den gamla surdegen så att ni blir en ny deg. Ni är ju osyrade, för vårt påskalamm, Kristus, är slaktat. Låt oss därför fira högtid, inte med gammal surdeg, inte med onskans och fördärvets surdeg, utan med renhetens och sanningens osyrade bröd." (I Korinthierbrevet 5:7–8)

Eftersom judar hela tiden finns med i passionshistorien, berör framställningen av judarna också innehållet i den kristna försoningsläran. Paulus sammanfattar och tolkar den andliga innebörden av Jesu lidande, död och uppståndelse när han skriver att Jesus "blev utlämnad för våra överträdelsers skull och uppväckt för vår rättfärdiggörelses skull". (Romarbrevet 4:25)

Här vill jag särskilt stryka under det lilla ordet "för", som alltså uttrycker vad som är meningen med såväl Jesu död som hans uppståndelse. Utan uppståndelsen hade hans död varit meningslös. Men utan hans död hade också uppståndelsen förlorat sitt innehåll, eftersom både döden och uppståndelsen förenas i just det lilla ordet "för" – för oss. Och någon skyldig till detta skeende nämns inte, eftersom allt är Guds verk. För oss. Bakom det som sker, ser vi den Gud som både utlämnar och uppväcker. Allt är enbart en gåva att ta emot – en gåva som innehåller två oskiljaktiga delar: våra *överträdelser* och vår *rättfärdighet*. Eftersom vi saknar den senare, blir den vår som en gåva efter att Sonen av sin himmelske Fader utlämnats för våra överträdelsers skull och uppväckts för vår rättfärdiggörelses skull.

Att ens försöka uttrycka ett så stort mysterium i så få ord kan kännas övermodigt, och det övergår naturligtvis vårt förstånd. Men det lilla ordet "för" får bli en tillflykt att gripa tag om. För oavsett vad jag begriper och kan ta till mig, vet jag att det som skedde under Jesu sista *Pesach* innebar en gåva större än alla ord kan beskriva men som jag vet att jag behöver. Den som då riktar blicken mot några andra och pekar ut dem som särskilt skyldiga, har därmed visat bort Guds gåva till oss. Däremot behöver jag för egen del ta emot både förlåtelsens och försoningens gåva. Vilka människor Gud använde och hur han gjorde det för att denna gåva skulle bli vår, är det däremot inget som vi behöver veta.

En samling passionspredikningar av
Göteborgsprosten Gerhard Rexus
(1898-1968).

I detta sammanhang vill jag gärna ge ett litet lyssnartips. PI dokumentär heter en serie program, som på Förintelsens minnesdag den 27 januari i år sände ett program som heter "Ett hakkors i salt – judiska barn i Sverige berättar." Det består av intervjuer som Mia Blomgren gjort med judiska barn. Barnens öppenhet och ärlighet är mycket gripande och ger samtidigt en förfärande inblick i antisemitismen i vårt land idag, som gör även barnen utsatta och otrygga:

<https://www.sverigesradio.se/avsnitt/ett-hakkors-i-salt-judiska-barn-i-sverige-berattar>

Till sist ett par pålysningar:

- **Den 10 april:** Föredrag kl. 18:00 för Israelkretsen på Café Utsikten, Betlehemskyrkan, Rehmsgatan 20, 6 vån, Stockholm.
- **Den 19–20 april** är det Kyrksöndag och studiedag i Falkenbergs pastorat.
 - Söndag 19 april:** 10:00 Högmässa i Falkenbergs kyrka och ca 11:30 lunch i Kyrkans hus.
Kl. 12:30 Föredrag över ämnet *Några hållplatser på vägen från Påsk till Pingst*.
Kl. 18:00 Föredrag och aftonbön i Skrea kyrka.
 - Måndag 20 april:** 09.00-13.00 Studiedag på Kyrkans hus över temat *Vad hände efter Påsken och Pingsten?*
En vandring genom Gamla testamentets högtidsår och framväxten av det kristna kyrkoåret.

För närmare upplysning:

<https://www.svenskakyrkan.se/falkenberg/ett-hundra-dagar-med-jesus-2026--fasta-och-fest>

Varma hälsningar med önskan om en välsignad Stilla vecka och en glädjeric Påskhögtid – *Chag Pesach Sameach!*

Er tillgivne

Göran Larssons jubileumsfond för judisk-kristna relationer

Adress i Sverige: Sommarvägen 1, 177 61 Järfälla; Tel. 0730949504;

E-postadress: goran.larsson@judiskkrstnarelationer.se

Hemsida: <https://www.judiskkrstnarelationer.se>

PlusGiro: 195 85 45-4; Bankgiro: 5374-4249

Swish: 1230 872 424